

CHUẨN MỰC ỨNG XỬ GIỮA CHỦ THỂ CÓ THẨM QUYỀN XỬ LÝ VI PHẠM GIAO THÔNG VỚI BÊN VI PHẠM

Phạm Nguyễn Thanh Ngân - 18D1LK02 Ngành: Luật Kinh Tế

Khoa Luật và Quan hệ quốc tế, Trường Đại học Kinh tế - Tài Chính thành phố Hồ Chí Minh (UEF)

TÓM TẮT

Để đảm bảo trật tự an toàn giao thông đường bộ; ngoài các quy định mang tính pháp lý bắt buộc; thì những chuẩn mực trong ứng xử đảm bảo tính thống nhất, văn minh trong việc xử lý vi phạm pháp luật giao thông; đặc biệt là chuẩn mực và nguyên tắc giữa người có thẩm quyền xử lý vi phạm với bên vi phạm; để giúp cho quá trình xử lý vi phạm phù hợp quy định pháp luật; đảm bảo ý nghĩa của việc xử lý vi phạm và giúp người vi phạm hiểu được những hành vi chưa đúng khi tham gia giao thông; để làm được điều đó rất cần đến sự chuẩn hóa trong quy tắc ứng xử của người có thẩm quyền xử lý vi phạm; bởi họ chính là đại diện cho cơ quan có thẩm quyền; đại diện cho nhà nước; những xử sự chuẩn mực của họ sẽ là thước đo quan trọng để người tham gia giao thông có những suy nghĩ và hành động đúng đắn; góp phần bảo đảm trật tự an toàn giao thông.

Từ khóa: thẩm quyền; chủ thể; giao thông; ứng xử; chuẩn mực.

1. TÌNH HÌNH VĂN HÓA ỨNG XỬ CỦA CẢNH SÁT GIAO THÔNG HIỆN NAY:

1.1 Nguyên nhân gây ra những tranh cãi về VHUX của CSGT:

VHUX của CSGT là những chuẩn mực về thái độ, hành vi của CSGT trong quá trình thi hành công vụ, thể hiện cụ thể qua mối quan hệ giữa CSGT với pháp luật, CSGT với công dân. VHUX của CSGT khác với những người bình thường, có tính bắt buộc cao được thể hiện trong một hệ thống các quy định có tính chất pháp lý ràng buộc lực lượng này trong quá trình thi hành công vụ. Do đó VHUX của CSGT đang được quan niệm theo

hướng là một bộ phận cấu thành quan trọng của đạo đức công vụ, một tiêu chí đánh giá lực lượng CSGT trong quá trình thực hiện các chức năng, nhiệm vụ được giao theo quy định pháp luật.

Quản lý TTATGT là một nội dung quan trọng của quản lý hành chính nhà nước. Hoạt động này được nhà nước trực tiếp giao cho CSGT giữ vai trò chủ công, nòng cốt, có nhiệm vụ chuyên biệt là người đại diện theo pháp luật, thay mặt nhà nước tiến hành công tác quản lý TTATGT nhằm đảm bảo cho hoạt động giao thông trật tự, an toàn và thông suốt, chủ động phòng ngừa và đấu tranh chống tội phạm ngăn ngừa, giảm TNGTT, ùn tắc giao thông, đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của Nhà nước, và nhu cầu đi lại của nhân dân. Với tính chất đó, công tác của CSGT có những đặc thù riêng và không kém phần khó khăn, cam go, nguy hiểm, thường xuyên làm việc trong môi trường thời tiết khắc nghiệt, chịu đựng nắng mưa, gió bụi, ô nhiễm khí hậu, môi trường. Đối tượng tiếp xúc của CSGT là những người tham gia giao thông đa dạng, phong phú về lứa tuổi, nghề nghiệp, địa vị xã hội, khả năng nhận thức và chấp hành các quy định pháp luật.

Thực tế, có rất nhiều trường hợp coi thường, vi phạm pháp luật về TTATGT, gây hậu quả nghiêm trọng. Khi bị CSGT đình chỉ, họ không tự giác nộp phạt mà tìm cách trốn tránh, năn nỉ trình bày hoặc tìm mối quan hệ giúp đỡ, gây áp lực đối với lực lượng CSGT. Dường như hình ảnh một người dân bị CSGT thổi – phạt liền đưa một số tiền mà câu cửa miệng là “ Anh/Chị biểu chú uống café” đã trở thành một văn hóa không đẹp của cả người tham gia giao thông và cán bộ thi hành công vụ. Lên án có, kỉ luật cũng có nhưng cứ mỗi lần thổi phạt người dân không muốn bị phiền hà thì lại biếu CSGT tiền. Mặc dù đã được tuyên truyền giải thích, song với nhận thức của nhiều người cho rằng việc xử phạt, nộp giấy tờ xe, phương tiện vi phạm... của CSGT là phiền hà, sách nhiễu, gây khó khăn động chạm đến quyền lợi kinh tế của người dân, gây thiệt hại đến thu nhập mà không nhận thức được rằng đó là cách tốt nhất để giúp họ an toàn về tính mạng, tài sản và đảm bảo tính nghiêm minh của pháp luật khi tham gia giao thông.

1.2 Tầm quan trọng của VHUX đối với lực lượng CSGT:

Chỉ một lời nói, cử chỉ không đúng mực của CSGT dễ dàng trở thành tiêu điểm cho người vi phạm soi xét, xuyên tạc thậm chí chống đối gây gắt, gây khó khăn cho lực lượng csgt.

Do đó, vấn đề quan trọng đặt ra với lực lượng CSGT là năng cao VHUX trong trình thi hành công vụ. Trong quá trình nghiên cứu đã có nhiều tác giả đưa ra khái niệm về ứng xử đầu tiên phải nhắc đến khái niệm “Gắn Bó” mà các nhà tâm lý học Mỹ đưa ra vào năm 1970 mô tả phương thức ứng xử **hai mẹ con**, trong đó mô tả ứng xử đặc biệt của người mẹ ngay sau khi sinh con. Người mẹ với những cử chỉ âu yếm, nhẹ nhàng hôn, cưng nựng, vỗ về... và những rung cảm vô tư hồn nhiên được hình thành từ từ trong đứa trẻ. Tiếp theo sau đó, nhà sư phạm người Nga Usinxky đã đưa ra quan điểm liên quan đến ứng xử trong hoạt động sư phạm : “Sự khéo léo ứng xử về sư phạm mà nếu không có nó thì các nhà giáo dục dù giỏi đến mức nào cũng không thể trở thành nhà giáo dục dù học giỏi đến mức nào cũng không bao giờ trở thành nhà giáo dục thực hành tốt, về bản chất không phải là cái gì khác ngoài sự ứng xử”.

Tương tự như cách cảnh sát giao thông tuyên truyền pháp luật atgt cho người dân thì việc ứng xử và cách truyền đạt chiếm phần lớn sự thành công. Thử đặt bản thân vào trường hợp là một người vi phạm giao thông khi bị thổi phạt các bộ giao thông liên tục nói bạn đã vi phạm điều XYZ một cách máy móc, có một số cán bộ còn bỏ qua bước thông báo lỗi này thì hỏi bạn có phục hay không?

Vừa qua mạng xã hội bức xúc trước hành vi của một CSGT. Theo nội dung đoạn clip, nam thanh niên đi xe máy tắc mắc lý do vì sao bị CSGT thổi phạt khi quẹo vào đường Nguyễn Thị Nghĩa. Khi người quay clip hỏi: “Em quẹo từ đường nào vô mà anh phạt? Thôi anh đừng có nói vậy?”. Lúc này, CSGT buông lời chửi tục rồi lái mô tô đặc chủng bỏ đi trong sự ngỡ ngàng của người quay clip. Đoạn clip sau khi được tung lên mạng nhận được hàng ngàn lượt chia sẻ và bình luận, đa số dân mạng đều bức xúc vì CSGT không giữ được bình tĩnh và có hành vi thiếu chuẩn mực khi đang làm nhiệm vụ.

Đối chiếu hành vi xử lý với quy tắc ứng xử của Công an nhân dân được quy định tại Thông tư số 27/2017 của Bộ Công an có hiệu lực kể từ ngày 6/10/2017 có thể thấy cán bộ CSGT này đã có dấu hiệu vi phạm.

Cụ thể, nguyên tắc ứng xử trong Thông tư số 27/2017 nêu rõ, phải tuân thủ Hiến pháp, pháp luật và điều lệnh Công an nhân dân; Tôn trọng, bảo vệ quyền, lợi ích của nhà nước; quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức; Phù hợp với đạo đức, văn hóa, thuần phong, mỹ tục của dân tộc và truyền thống Công an nhân dân. Đặc biệt, Cán bộ, chiến sĩ Công an nhân dân trong khi thi hành nhiệm vụ phải chấp hành nghiêm túc quy trình công tác, quy tắc ứng xử và quy tắc đạo đức nghề nghiệp có liên quan.

Tại điều 6 về Ứng xử với Nhân dân nêu rõ, kính trọng, lễ phép với Nhân dân; gắn bó mật thiết với Nhân dân; tận tình, trách nhiệm giải quyết công việc, yêu cầu chính đáng của Nhân dân. Giao tiếp, làm việc với người dân bằng thái độ niềm nở, tận tình, trách nhiệm; xưng hô đúng mực, thái độ lịch sự, hòa nhã, khiêm tốn, cầu thị, lắng nghe và tiếp thu ý kiến đóng góp đúng đắn; ưu tiên giải quyết công việc với người già, yếu, người khuyết tật, đau ốm, phụ nữ mang thai; Không được có hành vi, lời nói hạo sáo, những nhieu, thái độ thờ ơ, vô cảm trước yêu cầu hợp pháp của người dân; không gây căng thẳng, bức xúc, dọa nạt người dân; không hẹn gặp người dân giải quyết công việc bên ngoài cơ quan và ngoài giờ làm việc...

Tại điều 7, ứng xử với người vi phạm pháp luật cũng nêu rõ, khi tiếp xúc với người vi phạm pháp luật, cán bộ, chiến sĩ Công an nhân dân phải giữ đúng tư thế, lễ tiết, tác phong; có thái độ ứng xử đúng mực, không có lời nói, hành vi xúc phạm, phân biệt đối với người vi phạm.

Trong trường hợp trên, cán bộ CSGT tại hiện trường phải giải thích rõ ràng, cụ thể về hành vi vi phạm của người dân, mức xử phạt, vận động, yêu cầu người vi phạm chấm dứt hành vi vi phạm của mình và chấp hành theo hiệu lệnh của lực lượng CSGT. Đồng thời phải giữ thái độ đúng mực của người cán bộ công an nhân dân.

2. NHỮNG ĐIỂM CẦN THAY ĐỔI ĐỂ NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ:

Trong công tác kiểm soát giao thông và điều tra giải quyết TNGT trong những năm qua liên tục có những sai phạm đáng tiếc bên cạnh chuyên môn thì đó còn là một hồi chuông

cảnh báo về vấn đề đạo đức nghề nghiệp của những người thay mặt pháp luật quản lý về mặt an toàn giao thông. Liệu những kỉ luật, chế tài đã đủ khả năng để ngăn cản sự cám dỗ của đồng tiền và lương tâm nghề nghiệp của một con người. Đáng buồn là trong xã hội đang hình thành thói quen lạm dụng vị trí, quan hệ của mình để chèn ép, đe dọa người yếu thế thậm chí cho bản thân quyền đứng trên pháp luật Chúng ta thường xử phạt những chuyện đã rồi chứ chưa thật sự đào sâu vào vấn đề gốc rễ bắt đầu từ công tác đào tạo lực lượng CSGT:

2.1 Tăng cường quyền kiểm soát lực lượng CSGT cho người dân:

Theo thông tư 67/2019 quy định, nhân dân được giám sát Công an nhân dân trong việc thi hành các quy định của pháp luật trong công tác bảo đảm trật tự an toàn giao thông. Trong đó quy định có 5 hình thức giám sát đối với Cảnh sát giao thông là:

- Thông qua các thông tin công khai của Công an nhân dân và phản hồi qua các phương tiện thông tin đại chúng;
- Thông qua các chủ thể giám sát theo quy định của pháp luật;
- Thông qua tiếp xúc, giải quyết trực tiếp công việc với cán bộ, chiến sỹ;
- Thông qua kết quả giải quyết các vụ việc, đơn thư, khiếu nại, tố cáo, kiến nghị, phản ánh và thông qua thiết bị ghi âm, ghi hình hoặc quan sát trực tiếp.

Xét thấy đây là một hành động thiết thực để nhân dân tự bảo vệ quyền lợi của mình, Trong đó khi lực lượng CSGT xử lý các hành vi phạm thì người dân có quyền ghi âm, nghi hình. Việc này sẽ làm cho cán bộ, chiến sỹ khi làm nhiệm vụ luôn ý thức được rằng mình có thể bị người dân giám sát mọi lúc, mọi nơi khi làm việc, từ đó mỗi cán bộ, chiến sỹ phải tự nâng cao trách nhiệm, giữ hình ảnh, tác phong đúng mực.

2.2 Kinh nghiệm của các nước tránh tiêu cực trong xử phạt VPGT:

Mỗi nước trên thế giới đều có quy định riêng về xử phạt vi phạm giao thông nhưng phần lớn các nước phát triển như: Mỹ, Australia, Nhật Bản... đều tách biệt việc phạt và thu tiền nộp phạt để tránh tình trạng phát sinh tiêu cực, ngăn chặn mãi lộ ngay từ đầu.

Nhật Bản - một đất nước thực thi luật giao thông vô cùng nghiêm ngặt và chặt chẽ - khi bị cảnh sát yêu cầu dừng xe vì vi phạm giao thông, nếu người vi phạm thừa nhận, cảnh sát

sẽ lập biên bản, có chữ ký của người bị phạt. Sau đó, người này sẽ nhận vé phạt và hoàn thành trách nhiệm trong thời hạn 8 ngày.

Tại Mỹ, chế tài xử phạt và hình thức nộp phạt vi phạm giao thông được quy định và thi hành theo từng bang. Nhưng nhìn chung, CSGT Mỹ không thu tiền phạt trực tiếp. Nếu vi phạm nhỏ, đơn giản, sau khi nhận được giấy báo nhắc nhở nộp phạt do tòa án gửi đến tận nhà, người vi phạm phải nộp tiền phạt cùng các giấy tờ khác trong thời gian quy định.

Rõ ràng để ngăn chặn tình trạng tiêu cực các nước đã thực hiện cực kỳ nghiêm túc các chế tài đối với hành vi nhận hối lộ của cán bộ thi hành công vụ. Việc đưa công nghệ điện tử vào mọi mặt của đời sống vừa rõ ràng, vừa lưu trữ tốt, tiết kiệm công sức, thời gian, tiền bạc và cũng hạn chế cơ quan công quyền lạm quyền khi được nắm trong tay quyền lực. Khâu hậu kiểm được thể hiện trên điện tử cũng dễ dàng, minh bạch hơn. Chứng cứ, hình ảnh, biên bản gửi thẳng lên Cổng thông tin điện tử, liên thông với CSGT tỉnh, thành phố, liên thông với kho bạc.

2.3 CSGT cần trang bị cho mình những kỹ năng về tâm lý:

Với đặc thù tiếp xúc và làm việc với người dân, không phải đối tượng nào cũng dễ dàng đồng tình với những xử phạt của CSGT, đòi hỏi lực lượng này phải trang bị cho mình những kỹ năng cần thiết phù hợp với các đối tượng: Đây là nội dung đòi hỏi CSGT phải vận dụng vốn tri thức tâm lý, kinh nghiệm sống, tư duy logic và vốn hiểu biết về tâm lý, nhân cách của đối tượng giao tiếp vào việc xử lý thông tin, phân tích những hiện tượng cụ thể xảy ra trong quá trình giao tiếp để tìm ra bản chất tâm lý của các hiện tượng đó. Như vậy, CSGT phải có kỹ năng quan sát tinh tế để phán đoán chính xác trạng thái tâm lý bên trong của đối tượng giao tiếp, để từ đó định hướng được chính xác quá trình gặp gỡ, giao tiếp và tiến hành xử phạt.[1]

Trong quá trình giao tiếp: Quan sát, đọc trên nét mặt, cử chỉ, động tác, lời nói, ngữ điệu của đối tượng giao tiếp. CSGT qua quá trình tri giác các trạng thái tâm lý của đối tượng giao tiếp để phán đoán được thái độ của đối tượng, cụ thể là kỹ thuật lắng nghe trong giao tiếp: Nghe là phương tiện quan trọng trong giao tiếp, ngoài việc chú ý nghe nội dung câu nói còn phải chú ý nghe ngữ điệu, cách dùng từ của đối tượng giao tiếp; trong nhiều trường hợp ngữ điệu, lời nói phản ánh chính xác trạng thái tâm lý của người nói hơn là nghĩa của

từ, của câu đó. Ngôn ngữ biểu cảm còn thể hiện tính cách, khí chất, trí tuệ, tình cảm, ý chí của đối tượng giao tiếp. Do vậy, chú ý lắng nghe và biết lắng nghe sẽ cung cấp cho CSGT rất nhiều thông tin về đối tượng giao tiếp. [2]

Kết luận: Tóm lại, để gặp gỡ, giao tiếp và vận động quần chúng thành công đòi hỏi mỗi đồng chí CSGT phải không ngừng học tập, tìm hiểu các môn học: Xã hội học; Tâm lý học; Kỹ năng giao tiếp, ứng xử; Vận động quần chúng bảo vệ ANTT... và vận dụng những tri thức khoa học này vào thực tiễn. Bên cạnh đó, phải thường xuyên bám sát địa bàn, gần gũi với nhân dân để nắm được phong tục tập quán, lối sống sinh hoạt, đặc điểm tâm lý của người dân. Thường xuyên chú ý rút kinh nghiệm trong gặp gỡ, giao tiếp và vận động quần chúng của bản thân qua các tình huống, các đối tượng, yêu cầu, mục tiêu gặp gỡ, giao tiếp khác nhau. Có thái độ niềm nở khi tiếp xúc với nhân dân; không được lạnh nhạt, cửa quyền, hách dịch, coi thường, dọa nạt; có lời nói, việc làm xúc phạm đến nhân dân hoặc có thái độ thờ ơ, né tránh, bàng quan, thiếu trách nhiệm trước yêu cầu, nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Việc chú trọng nâng cao văn hóa ứng xử, kỹ năng giao tiếp chuẩn mực trong thực thi nhiệm vụ và tiếp xúc với nhân dân trong công tác và trong cuộc sống đời thường từ chính lực lượng CSGT sẽ tạo sự gần gũi, tôn trọng nhân dân, tác động mạnh mẽ trong xây dựng chuẩn mực văn hóa giao thông cho người dân khi tham gia giao thông.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Ngọc Sơn, Vài suy nghĩ về tâm lý giao tiếp, ứng xử của cảnh sát khu vực, Tạp chí KHGD CSND số 74 (4/2016)
2. Tạ Thị Thu Huế, Văn hóa ứng xử giao tiếp của CAND theo 6 điều Bác Hồ Dạy, Tạp chí VHNT số 408, tháng 6 – 2018